

Rillaars dialect -> NL

Dit woordenboek Rillaars bevat 41 gezegden, 207 woorden en 9 opmerkingen.

41 gezegden

- 'k Zien doo menne peere mee. - Ik zie daar mee af.
- 's mijreges vrug - 's morgens vroeg
- aikkes en poikkes - erwtjes en worteltjes (gerecht)
- amaaï menne frak - Dat is erg.
- Da zén kweddele. - Dat is rommel (i.v.m. kwaliteit van iets) .
- Da's nen echte zjendijrm - Dat is een bazige vrouw.
- Da's tegen aa gat gesniët hé. - Dat valt je tegen nietwaar.
- De groëte biëte doen - De bieten rooien
- De kloan biëte doen. - Hakselen tussen de jong bietenplantjes om het onkruid en de ongewenste bietenplantjes te verwijderen.
- dieje hij 't sintemedunkt - Die doet alsof hij een gezondheidsprobleem heeft
- doa zen ik ni scheutig oep - iets niet goed durven / vertrouwen
- een goei pijs - een brave man
- Gé ' t wad oatgestoke. - Je hebt wat aangericht.
- Ge keunt erroan hange dan hedde 't zwiere verniet. - Je kunt de boom in.
- Ginder komd e zwétsel af. - Van ginder is een dreigende lucht in aantocht
- Goa zoa ne schoeëne goa of ook: goa zoa ne gelèttige - Je hebt me mooi liggen.
- Hee z' n oage doeëdgewrut. - Hij heeft zich doodgewerkt.
- heure kommisveu - haar boezem
- Hoa goat'er nogal e gat oat - hij gaat / loopt / rijdt / vaart / vliegt / ... snel
- Hoa zit oep ne wiër. - Hij blijft maar zagen (figuurlijk) .
- Ik had een haat vast. - Ik had een stuk hout vast
- in zoane of heure mooiënox - in zijn of haar nakie
- kermes in de hel - regen bij zonneschijn
- klot ziëp - stuk zeep,
- koren pikken of afpikken - Het graan op het veld handmatig van het veld afsnijden
- kweddele hemme mee iemand of in kweddele ligge mee iemand - ruzie hebben met iemand
- Ma'k és ... (bv. iets vroage) - Mag ik eens (bv. iets vragen)
- Me Gèn d'r e gat oèt - We gaan vlug vooruit / We maken snelheid
- mee ne glointige keuterhoak - met een gloeiende pook
- Ne schoeëne stoeët doen (of oatsteke of afbringe) - een stommiteit doen
- ne zuute gezaate - iemand met een gelijkmatig karakter, onverstoorbaar iemand
- nen totter doen of nen totter moake - vallen
- oep de veujhand zitte - als eerste mogen beginnen bij het (kaart) spel
- Talest doede goalle n't galakkes goalle da zelf wilt moo hie nie. - Bij jullie thuis doen jullie het zoals jullie het zelf willen maar hier niet.
- Van ze / heur zelve goan of Van zenne / heure sus goan of Van zenne / heure klot valle - flauw vallen
- z'n devoeëre doen - zijn plicht doen (meestal - hoewel niet uitsluitend - wordt de mannelijke echtelijke plicht bedoeld, bv.: Z' hij t'm loate zitte, 'm zal z'n devoeëre nie goe gedoan hemme zekers.)
- Z'n klak stoa schiëf - Hij is dronken
- Ze hemme me (goe) boè m'n kloeëte. - Ze hebben mij goed liggen.
- zoeë zot as stieleboës - krankjorum
- zoewe vol as ne pensketel - stampvol
- Zwégt mo stillekes stil - Ik zou maar niets zeggen als ik jou was

207 woorden

- 't hol - gracht (de)
- 't schië - scheiding tussen twee percelen
- 't vuu - kookfornuis (ook elektrisch)
- aat - erwt
- aftrekker - (vloer) trekker, vloerwisser
- aftrekker - kroonkurkwipper (waah da Nederlands toch)
- airmoei - armoede
- allemeleive - altijd
- allemenak - kalender
- annesoem - andersom
- annesoem - omgekeerd
- arlazze - horloge
- bailleke - bijltje
- bassènj - Wastobbe
- batel - beitel
- bediëmet - bijna of binnen kort
- berlok - hanger voor halsketting
- bieke - bij (insekt)
- blokke - klompen (het gekende houten schoeisel)
- boamestawed - herfst
- boeëget - boomgaard
- boël - bijl
- boemkét - knikker (grote)
- boewm - boom
- braa - stoep, voetpad of verharding voor het huis
- braggeleer - morser
- brikké - aansteker
- clown - overal (integraal werkpak)
- démmele (demmelde - gedemmeld) - doelloos rondstappen
- deurre (deurde - gedeurd) - slapen
- deusse - dorsen
- dikkes - dikwijls
- dikkop - politieker, grote baas, iemand uit hogere kringen
- doektoor - arts
- dretsen, bedretsen - spatten, bespatten
- e fort - een stevige te duchten vrouw
- e janneke - vestje
- een schel - een plak vb. hesp of kaas
- eijer - aarde (grond)
- eijerbeze - aardbeien
- eijerklot - aardkluit
- élleber - knikker
- Fesant - Fazant
- flauwsmie; ook wel eens: floosgat - fiere madam
- fleus - straks
- floos - pronkzucht
- floosgat - pronkzuchtige persoon
- foers - voorvork van een fiets
- fors - kracht
- gaasvuu - gasfornuis

- Gaat - Geit
- gelètteg - glad
- gés - gras
- gloentich of glointig - gloeiend heet of alleszins heel heet
- gralek - gruwelijk
- grawellig - overactief
- gritsel - hark
- haat - hout
- het geleig - niet bebouwde grond bij een woning / erf
- hiët - heet
- hijtsel - bundel samengebonden stokken of twijgen
- Hin - Hen
- hoagschool doen - spijbelen
- hoaleg beelege - schijnbaar deugdzame vrouw
- hoarzakke (hoarzakke - gehoarzakt) of hoarzak doen - Bedriegen / valsspelen
- hoarzakker - bedrieger, valsspeler
- hoarzakkerö of hoarzak - bedrog, valspel
- hoelle - steenkool
- Hol - Gracht
- honnekot - hondenhok
- hum - hemd
- leemer / iëmer - Emmer
- iever - goeie moed
- impessant - tegelijkertijd
- kaa - kou
- kaat - kout
- kamezool - vestje
- kammezool - kamizool, buis, nauwsluitend kort jasje zonder panden met een of twee rijen knopen, ook gebruikt voor een colbert
- kampernoelles - champignons
- Kernaen - Konijn
- kettier - kwartier
- kezzeboeëm - kerstboom / kersenboom
- kiëvereir - moeilijke eter
- kindervwatuur - kinderwagen
- Kint - Meisje
- klaisstere - luid praten
- klëffere - klimmen
- klits - zweep
- kloeffers - vuile of zware schoenen
- klot - kluit
- knétserke - drukknoopje
- Koei - Koe
- konténtemént - tevredenheid
- krawogel - kruiwagen
- krebber - hak (tuingereedschap)
- krebber - landbouw- of tuinhakje
- kresteejre - haken
- kweddele - problemen
- kweddeleer - iemand die maar aanmoddert of ruzie zoekt
- kweddelen (kweddelde - gekweddeld) - onhandig met iets of iemand omgaan, ruzie maken, slecht bezig zijn
- laëpe (leep - gelepe) - uitrekken

- leper - lepel
- Liër - Ladder
- lits - leiband
- loatentoët - trage persoon
- maskesvliës - spek in de betekenis van enigszins sponsachtig, op de tong smeltend snoepgoed in plakjes die op een stuk doorregen spek lijken
- metteko - idioot
- moembakkes - masker
- moosduvel - iemand die onder de modder zit
- mooze (herstellen van breiwerk (dikwijls (slijt) gaten in sokken) waarbij met de naald zo nauwkeurig mogelijk de breisteeek werd nagedaan. Gebeurde courant tot in het begin van de jaren 60 en was een hoog aangeschreven vaardigheid die zeker niet iedereen beheerste. - mazen
- motseklét - motorrijwiel
- muëk - iemand die niet genoeg kan krijgen
- muug - moe / vermoeid
- muurzoak - mier
- navenant - in vergelijking
- ne gatbol of aar - ei
- ne gruune - wat ondeugende persoon met droge humor
- Ne sjal - sjaaltje
- ne wruter - een harde werker
- Nen heust - Struik
- neukkes - nootjes
- oale - flauwe niet steekhoudende argumentatie
- odig - raar (bijv nw)
- odige of vieze - rare (zelfst nw)
- oef - of
- Osschot - Aarschot
- overbabzakke - denigrerend de baas spelen
- paaze (paasde - gepaast) - denken
- Peerwispel - Wesp
- peirwispel - wesp
- pekelteef - venijnige vrouw
- Pellepetteejke - glacee
- penneke - kroonkurk
- pertang - nochtans
- petang - vals vrouwmens
- pettaisch - boerenkool
- piet - regenworm
- poeët - wortel (groente)
- poewetstoemp - wortelpuree
- poor - prei
- pumpellepaa - tuimeling, koprol
- raaje (ik raa, goa rét, hoa rét, woalle raaje, goalle rét, zoalle raaje - rijden
- Raddiau - Radio
- ritser, tirret - rits / ritssluiting
- robe - nachtkleed
- Rulloor - Rillaar
- Rulloors - Rillaars
- rut - spoorweg
- rös - graspol
- sajét - breigaren
- sasze - deken

- Schoafferdoanen - Schaatsen
- Schosseneile - Schorseneren
- Schunnebroek - Schoonderbuken
- schuupoot - schuurpoort
- sebiet - dadelijk
- sekosch of sakkosch - handtas
- sjampetter / garde - veldwachter / boswachter
- sjans - geluk
- Sjëlleroeë - Charleroi
- skameteur - goochelaar
- Skramoelle - asse van verbrande kolen
- sloekker - gulzigaard
- smaggele - ongewenst kruimels laten vallen
- snèp - musketonhaak
- sneus - snor
- snië of sniëve - sneeuwen
- spin - gulp
- spinnekop - spin
- stejjet - staart
- stoikkjes of stoitjes, ook wel meniër of madam stoikkjes / stoitjes - dommerik
- striëkele - aaien
- strikke (strikte - gestrikt) - breien
- strikwijrk - breiwerk
- swenst - terwijl
- Tairef - Tarwe
- tawening - bericht
- tefrènt - verschillend
- Tellevies - Televisie
- temper - postzegel
- tés - zak (in kledingstuk)
- tettergat - babbelziek persoon
- tottere (totterde - getotterd) - vallen
- trave (traafde - getraad) - huwen, trouwen
- tutte - persoon die zich nogal gek en niet ernstig gedraagt
- vameleive - ooit
- vanhijr - opnieuw
- verkét - vork
- verniet - gratis
- véssem - hiel (van de menselijke voet)
- vies - raar (bijv. nw.)
- vliegende boem - duitse v2 raket
- vlouw mv vlouws - fiets
- vroem - terug
- vurreke - vuurtje
- vuu - vuur, fornuis
- wasspeter - wasknijper
- weergoa - echtgenoot
- weurcht / weurrege - iemand die veel wilt
- wisp - zweepje van soepel hout (meestal wilg)
- zaat - zout
- zift - vergiet
- zjendijrm - (vroegere) rijkswachter
- zoachel - sikkel (snijwerktuig)

- zwainke - motoragent
- zwéjèt - zwaard
- zweus of zwais (wordt ook wel eens als scheldwoord voor een vrouw misbruikt) - zwoerd

9 opmerkingen

- De `o` wordt in het Rillaars niet met getuite lippen vooraan in de mond uitgesproken. Deze klank wordt zoals gewoonlijk in het Rillaars vanuit de keel met ontspannen lippen uitgesproken wat een klank geeft die zowat het midden houdt tussen een a en een o.
- Kammezool. Tot ergens in de jaren 60 droegen veel mannen die hoofdzakelijk handarbeid verrichtten een vrij nauw aansluitende korte jas met lange mouwen en twee rijen knopen. De basisstof van deze jassen was grofribbig fluweel (veelal zwart of een andere onopvallende donkere kleur) . De vest of buis werd winter en zomer gedragen dikwijls in combinatie met een pantalon in eveneens grofribbig fluweel. Om de outfit volledig te maken hoorden hierbij nog een pet in dikke stof (de klak) en klompen (de blokke) . Degenen die het zich konden veroorloven hadden een kammezool voor door de week en één voor ' s zondags. Het kammezool werd als het niet te warm was, ook gedragen om handenarbeid in te verrichten. Vandaar dat de doordeweekse kammezool dikwijls met stevige stof versterkt was op o.a. de schouders en aan de ellebogen. Aanpassingen en herstellingen waren veelal door de echtgenote of moeder met naald en draad uitgevoerd. Het werd toen nog normaal geacht dat een volwassen vrouw daarmee wat overweg kon. Het woord kammezool werd ook gebruikt voor de jas van een kostuum of voor andere korte jassen die daar op leken.
- Koren pikken. Toen er nog geen of weinig pikdorsers (pikdeussers) waren werd het graan (bv. tarwe (tijrf), rogge (kore), gerst (gèst), haver (hoaver), ...) afgsneden met een soort zeis die op een korte steel met haaks handvat stond: de `pik of korepik`. Het koren werd daarbij opzij of opgeheven met een vrij lange haak op eenplatte steel van een goeie meter stond: de pikhoak. Het graan met stro werd door helpers (dikwijls de vrouw en kinderen) in bundels (de schoeëve) met stro samengebonden. Als het weer het toeliet werden de schoven tentvormig samengezet op het veld om het nog verder te laten drogen. Daarna werden de schoven met de kar naar de dorsmolen (deusmeule) gebracht of in de schuur op de dorsvloer (deusvloer) handmatig gedorst (gedeust) met vlegels. De graankorrels werden in het laatste geval van het kaf gescheiden in de wanmolen.
- Rillaar is thans tegen wil en dank een deelgemeente van Aarschot. De uitspraak van het Rillaars verschilt echter merkkelijk van het Aarschots. De kenmerkende Vlaams-Brabantse platte aa van het Aarschots wordt quasi altijd vervangen door een oa of oë- uit te spreken als owa, resp. owe, zonder nadruk op de w.
- Sommige woorden in het Rillaars kunnen door buitenstaanders nogal eens verkeerd begrepen worden. Iemand uit Rillaar die achter zijn geile aftrekker vraagt, vraagt eigenlijk gewoon naar zijn gele kroonkurkwypper of vloerwisser. Even gevaarlijk dus als een Vlaming die het in Nederland over de liggende wip heeft.
- Tot in de golden sixties konden veel mensen uit Rillaar in eigen streek onvoldoende geld verdienen om rond te komen met hun gezin. Velen gingen dan ook geld verdienen in seizoenarbeid (suikerbiet, dorsmolens, ...) op landbouwbedrijven in Wallonië waar de harde werkers welkom waren. Zolang de fysiek van de vrouw het toeliet, vertrokken gehuwde koppels zelfs voor meer dan een maand samen, waarbij hun kinderen dikwijls werden opgevangen door de grootmoeders. Heel wat mannen lieten op permanente basis voor telkens één of meerdere weken vrouw en kinderen thuis achter om als boerenknecht in het Franstalig landsgedeelte te gaan werken. Daardoor komt het dat het Rillaars doorspekt is met nogal wat Franse termen die wel wat aangepast zijn aan het Rillaars taalgevoel.
- Weergoë heb ik steeds horen gebruiken door vrouwen als ze het enigszins formeel over hun echtgenoot hebben (vooral door de generatie geboren voor WOII. Het vindt zijn wortels waarschijnlijk in het middelnederlandse `wedergade` dat wederhelft, anderhelft, tegenhanger of gelijke aan iets betekende. Het woord gade bestaat trouwens nog steeds in de betekenis van echtgenoot.
- gebruik van het lidwoord een: ne voor een mannelijk zelfst. nw. beginnend met een medeklinker uitgezonderd de h, nen voor zelfst. nw. beginnen met een klinker of een h, indien voorafgegaan door bijv.

nw. wordt rekening gehouden met de eerste letter van het bijv. nw; voor vrouwelijke en onzijdige naamwoorden ben ik er nog niet uit.

- zwainke De vroegere Belgische Rijkswacht deed motorpatrouilles in teams van twee. Ze waren algemeen gekend als zwaantjes - zwainkes in het Rillaars. Deze dienders - de Rijkswacht was eigenlijk een onderdeel van het Belgisch leger - in iederen outfit waren gekend om hun gestrengheid en dus vrij gevreesd door vooral de weggebruikers. Hun voertuigen waren blauwe Harley-Davidsons (Blue Electra Glide), waarop ze in een fiere zit rechtop, rondtoerden op zoek naar verkeerszondaars.

Dit woordenboek 'Rillaars' is samengesteld door bezoekers van www.mijnwoordenboek.nl. Heeft u zelf ook woorden of ziet u fouten? U kunt die dan zelf toevoegen en verbeteren op de website, of laten toevoegen door een handige kennis.